

Felemelően szép ünnepség keretében leplezték le Tömörkény István szobrát

A magyar irodalmi és tudományos élet
képviselői az ünnepségen — Gulácsy Irén
gyönyörű beszéde közben hullt le a lepel
a szoborról

(A Délmagyarország munkatársától) Ragyogó májusi délelőttön, vasárnap leplezték le a múzeum előtti parkban Tömörkény Istvánnak, a szegedi föld nagy mesemondójának szobrát, amelyet a Dugonics-Társaság nemes kezdeményezése teremtetett meg. Az ünnepség 11 órakor kezdődött, ekkorra már több száz főnyi közönség gyűlt össze a parkban a szobor körül. A közönség számban nagy számmal jelentek meg a város szellemi életének reprezentánsai s a különböző előkelő irodalmi és tudományos társaságok képviselői.

A leleplezési ünnepség első számaként az egyetemi énekhar szerepelt Kertész Lajos karnagy vezetésével, ezután dr. Banner János egyetemi tanár, a Dugonics-Társaság elnöke lépett az emelvényre s a hálás emlékezés szavaival szólott Tömörkény Istvánról és köszöntötte a szellemi és irodalmi életnek az ünnepségen megjelent képviselőit, majd felkérte Gulácsy Irént, a Corvin koszorús kiváló magyar írónőt ünnepi beszédének megtartására.

Gulácsy Irén

retorikai szépségekben s ragyogó szíriális gondolatokban gazdag beszéde elején kiemelte, hogy ez az ünnepség a cselekvő szeretetnek nemeskegyeltes aktusa, majd méltatta Tömörkény István életét, amely szabályozott folyású volt, mint ez a folyó itt, a „vizecske”, ahogy a Tiszát mindig becézte a nagy író. Egyik partja a polgári élet, a hivatali munka, a másik pedig az eszmék és a betűk világa: az újságírás és a szó legigényesebb értelmében vett költészet.

— Tömörkény a szegedi újságírás korszakának volt tollforgatója — mondotta Gulácsy Irén. — Szilárdan nemzeti szellemű és mindhalá-

lig Kossuth-elvű negyvennyolvas. Tudta, hogy függetlenségünk elvéből felmérhetetlen veszedelem nélkül nem engedhet ez a nemzet.

— Itt állunk a kulturpalota szomszédjában. Nemcsak polgári erényekkel betöltött hivatala volt ünnepeltünknek, annál hitem szerint sokkal több. Előkelő hallgatagságával, ezernyi ezer könyvével: belső szemlélődéseink refugiuma. Itt, ahol megálmodott alakjaiból emlékkiállítás rendezett a megbecsülés, higadtak le költőnk gondolatai, öltöztek irodalmi köntösbe élményei: itt forrt ki csendben, észrevétlenül tehetségének pompás alföldi homokbora.

Ezután hosszasan foglalkozott Gulácsy Irén

Tömörkény István magyarságának kérdésével.

— Leszármazása szerint egy érdekes, osztrák emberpár gyermeke volt — folytatta beszédét. — Ennél a kérdésnél azonban hosszabban nem is illik időznünk, hiszen a születés vérségi, nyelvi, vagy egyéb vonatkozások szerint nem saját elhatározásunktól függ és így nem érdemünk, sem bűnünk. Aszerint vagyunk magyarok, ahogy magunkat minden körülmények között annak érezzük és valljuk.

— Tömörkénynek, az írásokat végző kulturpalotai igazgatónak, az embernek egyetlen nagy vágya volt. Attila sírját szerette volna megtalálni. Tömörkény az író pedig többi között így szól a Halottakat Látó című elbeszélésében egy tanyai Árpád-szoborról: „... segedelmet megünk kérni hozzá s nemzetünk legnagyobb embere bizony ezer év múlva sem tagadja meg a magyartól.” Nem úgy írja, hogy mennek Árpád szobrához — a magyarok, hanem: megünk hozzá. Tehát ő is. És: „... jó urunk.” Tehát, az övé is. Így írja! Mert még csak meg sem legyinti szánával az, a gondolat, hogy ő talán nem volna Árpád népe. Hogy ne ezeréves törzsi száakkal volna beleszövődve az árpádi közösségbe. „Jó urunk.” Így írja. Mert bár nem vér szerint, de titokzatos megbízatással magyarra küldhetetlen, a lelke legmélyéig magyar.

— Tömörkény szelid szíve nem ismer gyűlöletet — mondotta tovább Gulácsy Irén. Nem bárkivel szemben, hanem egyedül önmagáért keresztény. Tizenhárom ránkmaradt kötetének egyetlen mondatában sem találunk felekezetieskedést, vagy türelmetlenkedést. A tiszta sorokat a Hegyi beszéd szellemének fuvallata lengi át.

Beszédnek további részeiben Tömörkény István halhatatlan írói értékeit méltatta a szónok és kiemelte azt a romantikus, bensőséges viszonyt, ami elszakíthatatlan szálakkal fűzte Szegedhez és a szegedi

A szerelem 1000 fogására megtanítanak

Gaby MORLAY

Françoise ROSAY

és Micheline Presle

A francia filmművészet
színpadkőzön szellemes
vigjátéka!

12 szenvedélyes hölgy férfi
közül!

SZERELMES ASSZONYOK

Bemutató ma **KORZÓBAN**

Telefon: 21—85.
Elővételi pénztár
d. e. 10—12-ig.

földhöz. A város ellenállhatatlan vonzerőt gyakorolt Tömörkény Istvánra.

— Ilyen vonzásra csak szeretetreméltó nép, nemes urbanitású város képes. Szeged ilyen város, jövőnyelkeket rabulejtő, megtartó város. Örzi napjainkban is egy nagy szellemünket, a világhírű, Nobel-díjas Szent-Györgyi Albertet s bizony még vele sem zárul a gazdag névsor.

Ezután méltatta a Dugonics-Társaság kezdeményezését, amellyel létrehozta ezt a szobrot s az elismerés szavaival szólott a szobor alkotójáról, Tápay Antálról, aki maga is azoknak a „kétkézi” emberek világából került ki, akikkel Tömörkény subavirágokat himző ujjai és lelke annyi szeretettel bibelődött.

Gulácsy Irén felkérésére ezután lehullott a lepel a szoborról s a közönség előtt állt Tömörkény István köbevesett nemes, gondolkodó alakja. Beszédét a leleplezés után a következő szavakkal fejezte be Gulácsy Irén:

— Tündő megatartásában, mehenő nézésével állja itt a vártat ezen-tul. Őrizze Szeged kulturájának nemes épületét, amelyben annyi munkás évet töltött. Őrizze a Tiszát. Beszélje le a kettőjük meghitt nyelvezetén minden rendetlenkedésről, a hajózás, a vizenjárók, a célszerű szegény emberek minden ártalmáról. Vesse hátát ennek a városnak. Szóljon érdekében szélvesszel, világviharokkal. Legyen közbenjárója egész népünknek, mely rövid emberöltőn belül már másodszor vérzik az ország használatában.

— Non omnis moriar! Tisztelegjünk egy halhatatlan szellem előtt! Gulácsy Irén szoboravató beszédét meleg tapsal fogadták a jelenlevők. Ezután dr. Tóth Béla helyettes polgármester lépett az emelvényre s lendületes beszédében fejezte ki Szeged szeretetét, ragaszkodását a nagy író iránt s a város hatósága nevében átvette a szobrot. Az ünnepség műsorának befejező számaként a polgári iskolai tanárképző főiskola énekara szerepelt Szőke Endre karnagy vezényletével, majd következett

a szobor megkoszorúzása.

Elsőnek dr. Tukats Sándor főispán helyezte el a szobor lábánál a város koszorúját, majd dr. Fröhlich Pál rektor a szegedi egyetem és a Magyar Tudományos Akadémia nevében, dr. Sik Sándor a Kisfaludy-Társaság és a Petőfi-Társaság, valamint a Szent István Akadémia nevében, Csuka Zoltán a Szentleki és a Szigligeti-Társaság nevében, dr. Széchenyi István a DMKE nevében, Stumpf Kálmán a Városi Tisztviselők Egyesülete nevében, Szőke Mihály helyettes múzeumigazgató a múzeum nevében, Szász Gyula nyugalmazott igazgató Tömörkény István munkájáról nevében koszorúzták meg a szob-

rot, amelyre koszorú küldött még az Otthon Írók és Hírlapírók Köre, az Alföldi Utazók és Kereskedők Egyesülete, a Tömörkény Irodalmi Kör, az egyetemi és tanárképző főiskolai ifjúság, végül az író fia, Tömörkény László helyezte el a szobor lábánál a család koszorúját.

A szoboravató ünnepség után nyílt meg a kulturpalota dísztermében

a Tömörkény-kiállítás,

amelynek keretében bemutatja a társaság Tömörkény István irodalmi munkásságával kapcsolatos összes emlékeket. Vitrinek alatt láthatók az egykori hírlapokban, folyóiratokban megjelent Tömörkény-cikkek, novellák, versek, vezércikkek, humoreszkek, külön vitrinje van a Tömörkény-könyvek első kiadásainak, egy másik vitrinben Tömörkény István katonai életének emlékei láthatók, stb. A vitrinek között felállított paravánokon állította ki a Dugonics-Társaság Gábor Jenőnek és Dorogi Imrénnek, a két kiváló szegedi festőművésznek mindazokat a képeket, amelyek témái Tömörkény István költészetének gondolatvilágába tartoznak.

A kiállítást Sik Sándor nyitotta meg Tömörkényt méltató szavakkal, Kramer Jenő pedig értékes ismertetésben foglalta össze a kiállítás anyagát.

Fiatalok bemutatója a Dugonics-Társaság felolvasó ülésén

Délután 5 órakor a városházán a Dugonics-Társaság felolvasó ülése keretében folytatódott a délelőtti ünnepség. A felolvasó ülésen fiatal tehetségek jutottak szóhoz. Az ülést Sik Sándor, a társaság alelnöke nyitotta meg. Megnyitójában megemlékezett Tömörkény Istvánról. A fiatal tehetségeknek ez a szereplése — mondotta —, legyen koszorú, amellyel Tömörkény kedves emlékének adózik a fiatalság.

A fiatalok felolvasó ülését Zalányi Sámuel szavalata nyitotta meg. Szabó Lőrinc: Nyitnikék és Erdélyi József: Tavasz naplemente című versét szavalta, majd Rátkai László Tömörkény István humoráról olvasott fel gondosan megírt komoly értekezést. Rámutatott tanulmányában, hogy nálunk magyaroknál csendes, megértő vonás a humor. Tömörkénynél azonban ez a vonás életszemlélet. Derűs oldaláról szereti nézni az életet, ha pedig nem

Beivárosi Mozi

Műsortörődés miatt

kedden és szerdán, csak két napig!

Az ötvenéves

férfi

Egy élete delén álló férfi utolsó fellobbanása, egy tragikus szerelem szívbemarkoló története.

NAGY MŰVÉSZEK FILMJEI

Főszereplők:

Heinrich George,
Paul Wegener,
Ise Werner

HIRADÓ

Előadások 3, 5, 7 órakor

Széchenyi Mozi

Kacagás,

kacagás,

kacagás,

falrengető kacagást!

Egy holond száza csinál

a legpazarabb magyar burleszk.

LATABAR KALMAN-nal

a főszerepben

Azonkívül MAGYAR HIRADÓ

3, 5, 7 órakor.